

Raadsvoorstel

Onderwerp: Vaststellen het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit

Datum collegevergadering	26 oktober 2021	Ambtenaar	E. Satoer
Zaaknummer	105773-2021	Telefoon	06 54721692
Portefeuillehouder(s)	S.Y. Dinjens	E-mailadres	esatoer@velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit en de Nota van beantwoording zienswijzen vast te stellen.

Samenvatting

De luchtkwaliteit in de IJmondregio kan en moet beter, want het leidt tot negatieve gezondheidseffecten. Daarom ondertekende het college op 13 januari 2020 samen met de IJmondgemeenten en provincie Noord-Holland het Nationale Schone Lucht Akkoord. Met de gezamenlijke ambitie om in 2030 de wereldgezondheidsnormen voor luchtkwaliteit te behalen. Hoe de gemeenten hieraan bijdragen hebben we onder meer IJmondiaal uitgewerkt in het ontwerp Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit. Dit programma bevat intensieve maatregelen op het gebied van bijvoorbeeld industrie en bedrijvigheid, mobiliteit en scheepvaart. Het ontwerpprogramma hebben we vrijgegeven voor inspraak. De ingekomen zienswijzen leidden tot een aantal aanpassingen in het Programma. Er is op basis van de zienswijzen onder andere een hoofdstuk Tata Steel toegevoegd. De zienswijzen en de reacties hierop zijn opgenomen in de Nota van beantwoording. Deze Nota en het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit leggen we nu aan de raad voor ter vaststelling.

Inleiding

De luchtkwaliteit in de IJmond staat zwaar onder druk door bijvoorbeeld de zware industrie en het vele gemotoriseerde verkeer (weg/water/lucht), met als gevolg een toenemende bezorgdheid van bewoners over gezondheid en leefbaarheid. Dit wordt versterkt door recente gezondheidsonderzoeken van het RIVM en de GGD. Hieruit blijkt dat de luchtkwaliteit in de IJmondregio tot meer negatieve gezondheidseffecten leidt in vergelijking met minder belaste regio's in Nederland.

De luchtkwaliteit in de IJmondregio kan en moet dus beter. Inwoners hebben recht op een schone lucht. Daarom ondertekenden wij op 13 januari 2020 samen met de IJmondgemeenten en provincie Noord-Holland het Nationale Schone Lucht Akkoord (SLA). Met de gezamenlijke ambitie om in 2030 de wereldgezondheidsnormen voor luchtkwaliteit te behalen. Dit betreft de nieuwe aangescherpte wereldgezondheidsnormen die in september 2021 zijn gepubliceerd. En daarom willen we een impuls aan de vigerende Visie luchtkwaliteit 2017-2021 geven.

Gezamenlijk Programma Tata Steel 2020-2050

Recent hebben we met Provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten het Programma Tata Steel 2020-2050 vastgesteld. Dit programma richt zich op het verduurzamen van het staalbedrijf. De verantwoordelijkheid voor het programma ligt bij de provincie als bevoegd gezag over de milieuvergunning.

IJmond Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit

Tata Steel is niet de enige bron van luchtverontreinigingen. Daarom hebben wij aanvullend met de IJmond gemeenten onderzocht hoe we binnen onze invloedssfeer andere bronnen kunnen aanpakken om de luchtkwaliteit sneller te kunnen verbeteren. Dit hebben we met de IJmond-gemeenten uitgewerkt in het ontwerp Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit. Het Programma bevat een intensivering van de lopende maatregelen op het gebied van industrie en bedrijvigheid, woon- een leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart aangevuld met nieuwe maatregelen voortvloeiend uit het SLA.

Gezamenlijke Visie Gezondheid en Luchtkwaliteit

Met Provincie Noord-Holland hebben we met de IJmond gemeenten een gezamenlijke Visie Gezondheid en Luchtkwaliteit gevormd en vastgesteld. In de Visie is de samenwerking tussen de partijen vastgelegd. Zo is afgesproken om gezamenlijk als een overheid de luchtkwaliteit te verbeteren.

Inspraak Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit

Het Programma GL heeft zes weken in de inspraak gelegen. In de laatste week van de inspraakperiode is nog een informatie-/ inspraakavond voor inwoners uit de IJmond en andere belanghebbenden gehouden. Gedurende de inspraakperiode hebben 18 belanghebbenden zienswijzen ingediend.

Vaststelling Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit en Nota van beantwoording

Het definitieve Programma en de Nota van beantwoording worden voorgelegd worden aan de raad voor vaststelling.

Beoogd doel en effect van het besluit

Met het programma Gezondheid en Luchtkwaliteit en de Visie Gezondheid en Luchtkwaliteit wordt een impuls gegeven om de luchtkwaliteit sterk te verbeteren. Een betere luchtkwaliteit bevordert de gezondheid van de inwoners in de IJmond. De IJmond gemeenten committeren zich aan de uitvoering van het Programma en samen met de provincie committeren de IJmondgemeenten zich aan de samenwerkingsafspraken in de Visie.

Argumenten

Argumenten beslispunt 1: programma Gezondheid en Luchtkwaliteit

1. De problematiek vraagt om een actieve overheid

In de IJmond is de aandacht voor gezondheid en luchtkwaliteit nog nooit zo groot geweest als nu. De IJmond is een milieu belast gebied. Toenemende bezorgdheid van bewoners over gezondheid en leefbaarheid, in relatie tot de luchtkwaliteit in de IJmond, vraagt om een actieve overheid die maatregelen treft om de luchtkwaliteit te verbeteren. Dit maakt dat de IJmondgemeenten inzetten op een gezamenlijke aanpak die zich richt op zowel gezondheid als luchtkwaliteit. Door samen te werken, als één overheid, kunnen stappen worden gezet om samen met de inwoners en de bedrijven in de IJmond werk te maken van een gezonde en leefbare omgeving.

2. De gemeente(n) kan zelf veel doen

Tata Steel is niet de enige bron in de IJmond. Voor het verduurzamen hebben we het Programma Tata Steel vastgesteld. Hiernaast is in het Programma Gezondheid & Luchtkwaliteit een hoofdstuk opgenomen waarin de rol en positie van de IJmondgemeenten t.o.v. Tata Steel wordt besproken. Ook zijn maatregelen vanuit het Programma Tata Steel en aanvullende acties hierin opgenomen. Er vinden ook emissies naar de lucht plaats als

gevolg van wegverkeer, overige bedrijven, scheepvaart en woonomgeving. De IJmondgemeenten vinden het van groot belang om ook voor deze bronnen een extra inspanning te leveren om de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond te verbeteren. Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit zet daarom in op bredere mogelijkheden om de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond te verbeteren, door te richten op intensivering van beleid en maatregelen op het gebied van industrie en bedrijvigheid, mobiliteit, woon- en leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. We pakken dat regionaal op omdat het effect dan het grootst is.

3. Integratie van Gezondheid en Luchtkwaliteit

Het programma maakt, in vergelijking met eerdere visies Luchtkwaliteit en aanpakken, een duidelijke link met het thema gezondheid. Er wordt in het programma dus niet alleen ingezet op de verbetering van de luchtkwaliteit: gezondheidsbevordering (fysiek en sociaal) en gezondheidsbescherming (fysiek) zijn ook prominent opgenomen. Door bijvoorbeeld de GGD te betrekken bij de vergunningverlening en op rijksniveau te lobbyen voor aanscherping van de wetgeving staat gezondheid centraal in het beleid.

4. Het programma is een uitwerking van het SLA

Het programma kan ook gezien worden als het verplichte decentrale uitvoeringsplan onder het SLA. Een schonere luchtkwaliteit bevordert de mogelijkheden voor ruimtelijke planontwikkeling. Daarnaast dragen veel maatregelen bij aan de reductie van CO₂-uitstoot in de IJmond. Bij de uitvoering van maatregelen zal waar mogelijk gebruik worden gemaakt van participatie.

5. We sluiten aan bij het maatregelen die er al lopen

Intensiveren van de bestaande aanpak sluit aan bij de wensen van de bevolking. Het programma voorziet in het intensiveren van bestaande aanpakken en introduceert een aantal nieuwe maatregelen die o.a. zijn overgenomen uit het Schone Lucht Akkoord (SLA). Er wordt in de IJmond al jarenlang inzet gepleegd op een schonere lucht, bijvoorbeeld op basis van de twee voorgaande Visies Luchtkwaliteit (2012-2016 en 2017-2021). Daarmee zijn al resultaten geboekt, zoals met de programma's IJmond Bereikbaar en GreenBiz. Maar dat is anno 2021 nog niet genoeg gebleken. Daarom hebben de IJmondgemeenten besloten dit programma op te stellen en de komende vier jaar extra inzet te plegen op dit dossier. Door samen op te trekken bereiken we meer.

6. We kiezen voor een brede aanpak

Hieronder een greep van te intensiveren maatregelen per thema.

a. **Industrie en bedrijvigheid**

- De vergunningverlening voor- en toezicht van opslag en bulkbedrijven aanscherpen om overlast van stuif verder te beperken;
- Het toezicht op grote stookinstallaties van bedrijven intensiveren;
- Het analyseren van ontvangen geurklachten met het oog op luchtverontreinigende stoffen zoals stikstofdioxide;
- Het onderzoeken of de best beschikbare technieken (BBT) scherper ingezet kunnen worden bij de vergunningverlening;
- Bij de vergunningverlening wordt expliciet aandacht besteed aan de uitstoot en effecten van Zeer Zorgwekkende Stoffen;
- Het wettelijk adviseurschap bij vergunningaanvragen van Tata Steel bij Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied intensiveren. We laten aan de provincie zien dat wij net als zij investeren in schone lucht. We hebben als

gemeente helaas maar beperkt invloed op de grootste vervuilers in onze regio. We adviseren het bevoegd gezag (provincie) over de aanpak/vergunningverlening.

b. Mobiliteit en scheepvaart

- De werkgeversaanpak van IJmond Bereikbaar intensiveren. Met deze aanpak worden medewerkers van bedrijven gestimuleerd om gebruik te maken van duurzaam vervoer zoals het Openbaar vervoer en de fiets. De ambitie is gesteld om het aantal fietsende medewerkers te verdubbelen van 5.000 naar 10.000 in de IJmond. Hiermee wordt ook de gezondheid van de medewerkers bevorderd;
- Het uitbreiden van walstroom in de haven. Schepen van bijvoorbeeld DFDS kunnen dan gedurende de aanlegperiode van stroom worden voorzien. Hiermee wordt de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door het gebruik van dieselmotoren voorkomen;
- Het uitvoeren van een onderzoek naar de effecten van de A22 op de luchtkwaliteit.

c. Woon- en leefomgeving

- Uit de nieuwe rekenmethode van RIVM blijkt dat houtstook de oorzaak is van 23 procent van de uitstoot van fijnstof in Nederland. Met dit nieuwe inzicht zetten de IJmond gemeenten in op een grootschalige campagne om de overlast van houtstook verder gaand te beperken.
- Bevorderen gezondheid in de wijk (positieve gezondheid/ wijkgerichte aanpak).

7. Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit is een programma onder de Omgevingsvisie. Naast de maatregelen die we op IJmondiaal niveau nemen, zetten we onze ambities lokaal kracht bij door ze te verankeren in onze Omgevingsvisie. Een gezonde leefomgeving, waar gezonde lucht onderdeel van uitmaakt, is één van de drie pijlers uit het koersdocument dat de Raad in juni heeft vastgesteld. Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit komt als uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie te hangen.

8. Bijdrage reductie CO₂-uitstoot regio IJmond en Lokaal Klimaatakkoord
Veel maatregelen uit het Programma gezondheid en Luchtkwaliteit dragen bij aan de reductie van de CO₂-uitstoot in de IJmond. Deze maatregelen worden uitgevoerd in samenwerking met inwoners en bedrijven. Hiermee is het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit ook een bouwsteen voor het Lokaal Klimaatakkoord.

9. Het Programma gezondheid is cofinanciering voor walstroom
Voor de realisatie van walstroom voor de schepen van DFDS hebben we een subsidieaanvraag bij het Rijk ingediend. Met het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit geven we een extra financiële impuls aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. De extra middelen voeren wij als cofinanciering op om de subsidieaanvraag kracht bij te zetten.

10. Prioriteren uitvoering maatregelen Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit
Vanwege de financiële situatie van de gemeente is voor 2022 een prioriteitenstelling ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen uitgevoerd. Komend jaar starten we met de meest effectieve maatregelen. Dit zijn:

- Toezicht en handhaving bulkopslag op- en overslagbedrijven die onder bevoegdheid IJmondgemeenten vallen.
- Toezicht op onderhoud en keuring stookinstallaties bij industrie en bedrijven.

- Het uitoefenen van het wettelijk adviseurschap inzake vergunningprocedures Tata Steel en Omgevingsvisies/Omgevingsplannen.
- Werkgeversaankpak: verduurzamen woon- werkverkeer.
- Bevorderen gezondheid in de wijk (positieve gezondheid/ wijkgerichte aanpak).
- Het uitvoeren van een onderzoek naar de effecten van de snelweg A22 op de luchtkwaliteit.
- Eenmalige uitbreiding van onderzoek naar de luchtkwaliteit bij drukke wegen.
- Walstroom

Argumenten beslistpunt 2 Nota van beantwoording zienswijzen

1. Zienswijzen en Nota van beantwoording zienswijzen

We hebben het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit voor zes weken in de inspraak gelegd overeenkomstig de Wet bestuursrecht afdeling 3.4. We hechten groot belang aan de mening van onze inwoners. Het gaat immers om hun gezondheid. Daarom hebben we in de laatste week van de inspraakperiode nog een informatie-/ inspraakavond voor inwoners uit de IJmond en andere belanghebbenden gehouden.

Gedurende de inspraakperiode hebben zeven belanghebbenden 27 schriftelijke zienswijzen ingediend. Daarnaast hebben de bezoekers tijdens de informatie-/ inspraakavond vragen gesteld. Deze vragen hebben we meegenomen bij de afhandeling van de zienswijzen, De zienswijzen en vragen handelen onder andere over:

- De uitstoot van stoffen, met name fijnstof;
- Het toepassen van walstroom in de havens;
- De prioritering en monitoring van maatregelen;
- Tata Steel;
- De effecten van windturbines op land;
- Het spanningsveld tussen economische ontwikkelingen en verbeteren leefomgeving;
- Verkeerstechnische aspecten (snelheidsverlaging, aanpassen route vrachtwagenverkeer) en meer focus op scooters, brommers en motoren;
- Het instellen van milieuzones in de centra van de IJmond gemeenten en Wijk aan Zee;
- Het stimuleren van thuiswerken;
- Het nemen van actieve maatregelen tegen houtstook.

Een aantal zienswijzen hebben geleid tot aanpassingen in het ontwerp Programma. De overige zienswijzen vroegen meer om een inhoudelijke toelichting van het Programma of vielen buiten het kader van het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit. Deze zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassingen. Alle zienswijzen inclusief de vragen, de reacties hierop en de doorgevoerde aanpassingen zijn opgenomen in de Nota van beantwoording.

De indieners worden op de hoogte gesteld van de reactie op hun zienswijze nadat de raad de Nota van beantwoording en het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit heeft vastgesteld.

Alternatieven

- **Nu geen intensivering van de bestaande aanpak, het programma uitstellen**
Sluit aan bij de financiële situatie van de gemeente. Maar dit alternatief kan leiden tot imagoschade voor de gemeente. Want hiermee geeft de gemeente vanuit haar zijde onvoldoende blijk van verantwoordelijkheid voor de toenemende zorgen van inwoners over hun gezondheid en leefbaarheid. Inwoners zullen langer bloot worden gesteld aan een ongezonde luchtkwaliteit. Ook voldoet de gemeente niet aan de afspraken uit het SLA.

Risico's

Uitvoeren van het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit draagt bij aan luchtkwaliteit. Het is echter niet met zekerheid te zeggen dat we met de voorgestelde aanpak de doelstellingen ook gaan realiseren. Met andere woorden, er is een kans dat ook na 2026 een extra inspanning op het gebied van luchtkwaliteit noodzakelijk is. Via het meten van de luchtkwaliteit, het monitoren van aantal gezondheidsklachten gerelateerd aan luchtkwaliteit, een jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van de maatregelen, het ontwikkelen van nieuwe maatregelen en bijsturing kan dit risico worden beheerst.

Programma

Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit valt onder Programma 1 van de begroting.

Kader

- Visie Luchtkwaliteit 2017-2021
- Schone Lucht Akkoord 2020
- Programma Tata Steel 2020-2050
- Omgevingswet
- Nationaal Klimaatakkoord

Participatie en inspraak

Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit is mede op basis van participatie met bewoners en raadsleden opgesteld. Daartoe zijn twee online participatieavonden georganiseerd, één met raadsleden en één met andere belanghebbenden. Per thema zijn discussies gevoerd en de uitkomsten hiervan zijn verwerkt in het ontwerpprogramma.

Het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit heeft vervolgens zes weken voor de inspraak ter inzage gelegen, in overeenstemming met de Algemene wet bestuursrecht, afdeling 3.4.

Tijdens de inspraakperiode is nog een informatie- en inspraakavond gehouden. Tijdens de inspraakperiode hebben een aantal belanghebbenden zienswijzen en vragen ingediend. De zienswijzen hebben geleid tot een aantal aanpassingen in het ontwerp Programma. De zienswijzen en vragen, de reacties hierop en de doorgevoerde aanpassingen zijn opgenomen in de Nota van beantwoording.

Financiële consequenties

Een deel van het programma wordt straks uitgevoerd door de gemeente zelf. De Omgevingsdienst IJmond zal echter het grootste deel van de werkzaamheden uitvoeren. Maar dat past niet binnen de huidige afspraken die we met elkaar hebben. Dat betekent dat de gemeente een aparte opdracht gaat verstrekken voor de uitvoering van het programma.

De kosten bestaan voornamelijk uit extra benodigde capaciteit bij de ODIJ voor de uitvoering van het complete programma voor drie gemeenten. Vanwege de financiële situatie van de gemeente Velsen worden de werkzaamheden uitgevoerd over een periode van vijf jaar. Hiermee wordt de jaarlijkse bijdrage zo laag mogelijk gehouden. De benodigde capaciteit wordt bij een uitvoeringsperiode van 5 jaar geschat op 2,5 fte's per jaar. Concreet:

- 1 formatieplaats – aanscherpen vergunningen, intensiveren toezicht en het intensiveren van het wettelijk adviseurschap inzake de vele complexe vergunningprocedures van Tata Steel.
- 1 formatieplaats – intensiveren werkgeversaanpak IJmond bereikbaar. De ambitie is om de komende vier jaar het aantal fietsende werknemers te verhogen van 5.000 naar 10.000.
- 0,5 formatieplaats – gezonde leefomgeving en scheepvaart voor onder andere realisatie van walstroom voor schepen van DFDS en andere locaties in het Noordzeekanaalgebied en het bevorderen van gezondheid in de wijk.

GEMEENTE VELSEN

In geld vertaald betekent dit dat jaarlijks een budget van totaal € 285.000 benodigd is. De IJmond gemeenten geven voor de uitvoering van het Programma gezamenlijk een extra financiële impuls. De jaarlijkse financiële bijdrage is als volgt verdeeld:

Velsen € 112.500 voor 2022

Beverwijk € 85.000 (gedurende 4 jaar voor een uitvoeringsperiode van vijf jaar)

Heemskerk € 85.000 (gedurende 4 jaar voor een uitvoeringsperiode van vijf jaar)

Toelichting op de Velsense bijdrage voor 2022

Op de begroting 2021 en verder is geen rekening gehouden met deze extra investering/intensivering van beleid. We zijn daarom bij de voorbereiding van de begroting 2022 op zoek gegaan naar een goede oplossing, rekening houdend met andere opgaven waarvoor extra middelen noodzakelijk zijn. Het voorstel van het college is om in 2022 112.500 euro beschikbaar te stellen om de aanvullende maatregelen te dekken. Het is aan het nieuwe college om voor de periode 2023 en verder financieringsvoorstellen te doen aan de raad. Via de Begroting 2023 zal dan een voorstel worden ingediend zodat de raad een integrale afweging kan maken.

Voor het startjaar 2022 is een prioriteitenstelling ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen uitgevoerd. Komend jaar starten we met de meest effectieve maatregelen. Dit zijn:

- Toezicht en handhaving bulkopslag op- en overslagbedrijven die onder bevoegdheid IJmondgemeenten vallen.
- Toezicht op onderhoud en keuring stookinstallaties bij industrie en bedrijven.
- Het uitvoeren van het wettelijk adviseurschap inzake vergunningprocedures Tata Steel en Omgevingsvisies/Omgevingsplannen.
- Werkgeversaankpak: verduurzamen woon- werkverkeer.
- Bevorderen gezondheid in de wijk (positieve gezondheid/ wijkgerichte aanpak).
- Het uitvoeren van een onderzoek naar de effecten van de snelweg A22 op de luchtkwaliteit.
- Eenmalige uitbreiding van onderzoek naar de luchtkwaliteit bij drukke wegen.
- Walstroom

Omgevingsdienst IJmond neemt deze maatregelen op in haar uitvoeringsprogramma 2022.

Voor het jaar 2023 evalueren we de resultaten van 2022 en prioriteren we opnieuw de te nemen maatregelen. We stemmen dit af met Beverwijk en Heemskerk.

Voor de extra benodigde middelen is een begrotingsvoorstel ingediend. De gemeenteraad zal op 4 november hierover besluiten bij de behandeling van de Begroting 2022. De uitvoering van het programma is onder voorbehoud van de goedkeuring van het begrotingsvoorstel.

Het betreft nieuw beleid, namelijk een intensivering van onze bestaande activiteiten om de luchtkwaliteit in de regio te verbeteren.

Uitvoering van besluit

Als de gemeenteraad het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit vaststelt en de benodigde middelen voor de uitvoering beschikbaar stelt dan starten wij per januari 2022 met de uitvoering van het Programma.

Bijlagen – onderdeel uitmakend van het besluit

- Definitief Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit 2021-2025
- Nota van Beantwoording zienswijzen

GEMEENTE VELSEN

Bijlagen – bijgevoegd als achtergrondinformatie

De bijgevoegde infografic is een instrument ter ondersteuning van de communicatie bij de uitvoering van het programma.

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

K.M. Radstake

F.C. Dales